

บทที่ 7

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

จากที่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงระบบการชันสูตรพลิกศพในรูปแบบต่าง ๆ มาแล้ว คงพอจะทำให้ทราบว่า แท้จริงแล้วการชันสูตรพลิกศพนั้น ก็คือส่วนหนึ่งของงานบริการทางนิติเวช นั่นเอง โดยความหมายของการชันสูตรพลิกศพนั้น กฎหมายมิได้บัญญัติไว้โดยตรงแต่ก็มีผู้ให้คำอธิบายไว้หลายอย่างด้วยกัน เช่น

การชันสูตรพลิกศพ คือ การตรวจพิจารณาว่าศพนี้เป็นศพใคร ตายเพราะเหตุใด และรายละเอียดอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสอบสวนต่อไป

การชันสูตรพลิกศพ เป็นการกระทำเพื่อให้รู้ว่าการตายของบุคคลเกิดจากอะไร

การชันสูตรพลิกศพ คือ การตรวจศพเพื่อค้นพบสาเหตุและพฤติการณ์ที่ทำให้เกิดการตายขึ้น เป็นต้น

ฉะนั้น จึงพอสรุปได้ว่า การชันสูตรพลิกศพก็คือ การตรวจดูร่างกายของศพ รวมถึงการรวบรวมพยานหลักฐานจากศพและสถานที่พบศพ เพื่อพิสูจน์ให้ทราบว่าผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด และเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของการตาย และพฤติการณ์ที่ทำให้ตายด้วย โดยถือว่าการชันสูตรพลิกศพนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนนั่นเอง

7.1 ประวัติความเป็นมาของการชันสูตรพลิกศพในประเทศไทย

สำหรับประวัติความเป็นมาของการชันสูตรพลิกศพในประเทศไทยนั้นพบว่า เริ่มแรกนั้นมิขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์เมื่อปี พ.ศ.2347 รัชสมัยของรัชกาลที่ 1 ซึ่งปรากฏอยู่ใน “กฎหมายตราสามดวง” ในหมวดพระอัยการลักษณะวิวาทดำตีกัน แต่ก็เพียงการชันสูตรพลิกศพของราษฎรที่วิวาทดำตีกันจนถึงตาย ที่กำหนดให้นายพระอำมระรงไปดูหรือตรวจศพยังสถานที่พบศพ และกรณีการชันสูตรพลิกศพของนักโทษที่ตายลงในที่คุมขัง ก็กำหนดให้ขุนพิศดีแจ่งแก่เวนมหาศไทย กระลาโหม และกรมวัง เพื่อมาดูหรือตรวจศพดังกล่าวเท่านั้น ถึงแม้ต่อมาในสมัยของรัชกาลที่ 5 จะได้ทำการปฏิรูปกฎหมายโดยการตรวจชำระกฎหมายเก่าและจัดทำกฎหมายใหม่ขึ้นแทนกฎหมายเก่าที่ไม่สมบูรณ์นั้น ก็ได้ปรากฏว่ามีการบัญญัติกฎหมายในเรื่องนี้ขึ้นมาใช้โดยเฉพาะแต่อย่างใด แต่เป็นเพียงการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในเรื่องดังกล่าวเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ต่อมาวิวัฒนาการของกฎหมายในเรื่องการชันสูตรพลิกศพของประเทศไทยจึงได้เริ่มปรากฏชัดเจนขึ้นหลังจากยุคสมัยดังกล่าว คือ

(1) พระราชบัญญัติชันสูตรพลิกศพ พ.ศ.2457 ถือเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ได้บัญญัติในเรื่องการชันสูตรพลิกศพไว้โดยตรง

(2) กฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย วิธีจัดการตามพระราชบัญญัติชั้นสุตรพลิกศพ พ.ศ.2457 ซึ่งได้ประกาศใช้ในวันที่ 26 มิถุนายน 2457 เพื่อเสริมรายละเอียดให้มีความชัดเจนขึ้น ในส่วนของพระราชบัญญัติชั้นสุตรพลิกศพ พ.ศ.2457

(3) กฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย วิธีการชั้นสุตรพลิกศพฆาฏกรรมสามัญ พ.ศ. 2463 ซึ่งประกาศใช้ในวันที่ 1 กันยายน 2463 เพื่อมายกเลิกกฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย วิธีจัดการตามพระราชบัญญัติชั้นสุตรพลิกศพ พ.ศ.2457

(4) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช 2477 ประกาศใช้ในวันที่ 10 มิถุนายน 2478 ซึ่งเป็นผลให้บทบัญญัติในเรื่องการชั้นสุตรพลิกศพ พ.ศ.2457 ได้ถูกยกเลิกไปในที่สุด

(5) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2496 โดยได้ทำการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของกรณีที่จะต้องทำการชั้นสุตรพลิกศพ และผู้มีอำนาจหน้าที่ในการชั้นสุตรพลิกศพ

(6) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2499 โดยได้ทำการแก้ไขเพิ่มเติมส่วนในส่วนของผู้มีอำนาจหน้าที่ในการชั้นสุตรพลิกศพ

(7) ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 333 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ให้เปลี่ยนแปลงผู้มีอำนาจหน้าที่ในการชั้นสุตรพลิกศพใหม่

(8) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2523 โดยได้ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้มีอำนาจหน้าที่ในการชั้นสุตรพลิกศพ เป็นครั้งสุดท้าย และได้ถือปฏิบัติกันอยู่จนถึงปัจจุบัน

สำหรับในเรื่องการไต่สวนชั้นสุตรพลิกศพในกรณีการตายที่เกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงานหรือตายในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงานนั้น แต่เดิมกฎหมายมิได้บัญญัติไว้แต่อย่างใด แต่หากเกิดกรณีมีการตายดังกล่าวเกิดขึ้น เดิมกฎหมายกำหนดให้ผู้พิพากษาชั้นต้น ต้องออกไปร่วมชั้นสุตรพลิกศพด้วยเป็นฝ่ายที่สาม แต่ในทางปฏิบัติพบได้ว่าการดำเนินการดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาและเป็นภาระแก่ผู้พิพากษามาก ประกอบกับมีผู้เห็นว่าไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใด ๆ ต่อมาจึงได้มีการแก้ไขกฎหมายให้ศาลไต่สวนชั้นสุตรพลิกศพแทนการที่ศาลจะออกไปร่วมชั้นสุตรพลิกศพตั้งแต่ชั้นต้น เนื่องจากเห็นว่าการไต่สวนในศาลเป็นการกระทำที่เปิดเผย ประชาชนทั่วไปมีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาได้ ประกอบกับเป็นการเปิดโอกาสให้ญาติผู้ตายได้ใช้สิทธิซักถามพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่พนักงานอัยการนำเข้าสู่ศาล และมีสิทธิอ้างพยานหลักฐานเข้านำสืบได้ด้วย แต่ต่อมากลับพบว่า การไต่สวนชั้นสุตรพลิกศพของศาลเป็นกระบวนการที่ล่าช้าและไม่เกิดประโยชน์ในทางคดีสักเท่าใด จึงเปลี่ยนจากวิธีการไต่สวนชั้นสุตรพลิกศพในศาลมาใช้วิธีการให้

พนักงานอัยการเข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพแทน เนื่องจากเห็นว่า หากมีพนักงานอัยการซึ่งมีฐานะเป็นคนกลางคอยตรวจสอบให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนตั้งแต่เริ่มแรกนี่ก็จะเป็นสิ่งที่ดีกว่า และทำให้กระบวนการชันสูตรพลิกศพเป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็วกว่าการไต่สวนชันสูตรพลิกศพ แต่ในที่สุดก็พบว่า การให้พนักงานอัยการออกไปร่วมชันสูตรพลิกศพก็มีปัญหาในทางปฏิบัติเช่นเดียวกับการให้ผู้พิพากษาออกไปร่วมชันสูตรพลิกศพในอดีตนั่นเอง ประกอบกับเห็นว่า การไม่ให้มีการไต่สวนชันสูตรพลิกศพในกรณีการตายจากการกระทำของเจ้าพนักงานหรือตายในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน อาจจะไม่เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ตายได้ ฉะนั้น จึงได้มีการแก้ไขกฎหมายโดยกลับให้มีการไต่สวนชันสูตรพลิกศพเช่นเดิมอีกจวบจนถึงปัจจุบัน

7.2 ระบบการสืบสวนการตายโดยผิดธรรมชาติในประเทศต่างๆ

ระบบการสืบสวนการตายโดยผิดธรรมชาติ หรือระบบชันสูตรพลิกศพนั้นหมายถึง วิธีการหรือแบบแผนในการจัดการกับศพภายหลังที่ตายแล้ว โดยแต่ละประเทศจะกำหนดวิธีการและรูปแบบไว้ไม่เหมือนกัน แล้วแต่ว่าประเทศนั้นๆ จะใช้ระบบกฎหมายระบบใด ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติกฎหมายของประเทศตน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วระบบการชันสูตรพลิกศพที่ใช้อยู่ในประเทศต่าง ๆ มีทั้งหมด 5 ประเภท คือ

- 1) ระบบศาล หมายถึง ศาลหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากศาล มีอำนาจรับผิดชอบโดยตรงในการชันสูตรพลิกศพ พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจอาจจะเข้ามามีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพบ้าง แต่ต้องอยู่ภายใต้อำนาจของศาล หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจต่อศาล ประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ อังกฤษ สหรัฐอเมริกา (บางมลรัฐ) ฮองกง สิงคโปร์ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ศรีลังกา อินเดีย (เฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น เช่น กัลกัตตา บอมเบย์ และมัดราส) รวมถึงประเทศในภาคพื้นยุโรป เช่น เยอรมัน อิตาลี กรีซ อีกด้วย
- 2) ระบบแพทย์สอบสวน หมายถึง ระบบที่แพทย์มีอำนาจเต็มในการชันสูตรพลิกศพ โดยมีอำนาจตั้งแต่การดูศพ และรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดเกี่ยวกับการตายนั้น ตลอดจนการสอบสวนพยานบุคคล และรวมถึงมีอำนาจในการผ่าศพตรวจด้วยตนเอง ประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น บัลแกเรีย เป็นต้น
- 3) ระบบโปรคิวเรเตอร์ฟิสคัล หมายถึง ระบบที่มีเจ้าหน้าที่ (Procurator - Fiscal) เป็นผู้มีอำนาจในการสืบสวนการตายโดยเฉพาะระบบนี้มีใช้ในประเทศสกอตแลนด์
- 4) ระบบตำรวจ หมายถึง ระบบที่มีตำรวจเต็มฝ่ายเดียวในการชันสูตรพลิกศพ หรือตำรวจมีอำนาจที่จะชันหรือมีบทบาทสำคัญในการชันสูตรพลิกศพ ประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ เดนมาร์ก ฟินแลนด์ สวีเดน นอร์เวย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย มาเลเซีย รวมถึงประเทศไทยด้วย

5) ระบบผสม หมายถึง ระบบที่อำนาจหน้าที่ในการชั้นสูตรพลิกศพมีได้อยู่ที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงฝ่ายเดียว แต่การดำเนินการดังกล่าวต้องขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่จากหลายหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นตำรวจ อัยการ หรือ ศาล มาร่วมในกระบวนการชั้นสูตรพลิกศพนั้นด้วย ประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ อินโดนีเซีย สหภาพโซเวียต (ก่อนการเปลี่ยนแปลง) แอฟริกาใต้ เป็นต้น

สำหรับรูปแบบการจัดระบบบริการทางนิติเวชที่มีอยู่ในประเทศต่าง ๆ นั้น แบ่งได้เป็น 6 รูปแบบ คือ

- 1) หน่วยงานนิติเวชเป็นอิสระขึ้นตรงต่อฝ่ายบริหาร ได้แก่ สำนักงานแพทย์สอบสวนในสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น เป็นต้น
- 2) หน่วยงานนิติเวชเป็นของมหาวิทยาลัย ได้แก่ เยอรมัน ออสเตรเลีย อังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน โปรตุเกส อิตาลี ญี่ปุ่น เป็นต้น
- 3) หน่วยงานนิติเวชขึ้นอยู่กับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ กรีซ สเปน เนเธอร์แลนด์ สเปน สาธารณรัฐประชาชนจีน ฟิลิปปินส์ เป็นต้น
- 4) หน่วยงานนิติเวชรวมอยู่กับการด้านสุขภาพ ได้แก่ แคนาดา ออสเตรเลีย อิตาลี อังกฤษ อินเดีย ศรีลังกา ฮังการี เป็นต้น
- 5) หน่วยงานนิติเวชรวมอยู่กับการตำรวจ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ฟิลิปปินส์ (เฉพาะในกรุงมะนิลา) เป็นต้น
- 6) ตำรวจจัดบริการทางนิติเวชโดยไม่มีหน้าที่ตามกฎหมาย ได้แก่ แอฟริกาใต้ เป็นต้น

7.3 ปัญหาและอุปสรรคของระบบการชันสูตรพลิกศพในประเทศไทย

จากการที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงระบบการชันสูตรพลิกศพของประเทศไทยโดยเปรียบเทียบกับระบบการสืบสวนการตายโดยนิติเวชศาสตร์ที่ใช้ในประเทศต่าง ๆ ประกอบกับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานชันสูตรพลิกศพทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ในแง่ของปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่ในระบบการชันสูตรพลิกศพในประเทศไทย และแนวทางการพัฒนาแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยจะเห็นได้ว่า ทั้ง ๆ ที่งานชันสูตรพลิกศพนั้นถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมในขั้นต้นที่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์ถึงพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการตายอันจะนำมาซึ่งคำตอบว่า สาเหตุของการตายนั้นเกิดจากอะไร พฤติกรรมที่ตายเป็นอย่างไร หรือแม้แต่นำมาซึ่งคำตอบที่ว่า ผู้ที่กระทำให้ตายหรือเกี่ยวข้องกับการตายนั้นน่าจะเป็นใคร ฉะนั้น

งานชั้นสูงตรพลิกศพจึงนับได้ว่ามีความสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมในเรื่องการค้นหาความจริงในคดีอาญาเป็นอย่างยิ่ง แต่ปัจจุบันเรากลับพบว่ารัฐมิได้มองเห็นความสำคัญหรือเอาใจใส่ต่องานในส่วนนี้แต่อย่างใด บางครั้งกลับดูเหมือนว่าระบบงานในส่วนนี้จะถูกปล่อยให้ไปตามยถากรรม หน่วยงานและบุคคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในงานดังกล่าวของรัฐก็มิได้รับการเหลียวแลหรือใส่ใจเท่าที่ควร ฉะนั้นผลงานที่ได้ออกมาจึงอาจจะดูไม่มีประสิทธิภาพและมาตรฐานเท่าที่ควร ซึ่งท้ายที่สุดก็อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมในอันที่จะอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน และทำให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนอาจถูกบั่นทอนลงไปมากที่สุด

จุดมุ่งหมายสำคัญที่ผู้เขียนได้ทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้ขึ้นมาก็เพื่อที่จะทราบปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นในระบบงานชั้นสูงตรพลิกศพของไทย แล้วนำเอาปัญหาและอุปสรรคเหล่านั้นมาศึกษาและวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการเกิดปัญหาดังกล่าวว่ามีสาเหตุมาจากสิ่งใด และแนวทางแก้ไขปัญหาเหล่านั้นควรมีแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างไรซึ่งในที่สุดก็จะนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบหรือระบบการชั้นสูงตรพลิกศพของไทยให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับประเทศไทยให้มากที่สุด โดยข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้นอกเหนือจากที่ผู้เขียนนำมาจากตำราหรือเอกสารต่าง ๆ แล้ว ผู้เขียนยังได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลจากกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานนี้มาวิเคราะห์ประกอบด้วย ซึ่งนานาทัศนะของผู้รู้เหล่านั้นนับว่าเป็นทั้งข้อมูลและความคิดเห็นที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนางานชั้นสูงตรพลิกศพในประเทศเป็นอย่างยิ่ง โดยท้ายที่สุดแล้วก็พอจะสรุปปัญหาและอุปสรรคของระบบชั้นสูงตรพลิกศพของประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันได้ดังนี้

1) การที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนทำหน้าที่เป็นหลักในการชั้นสูงตรพลิกศพนั้นยังคงเป็นการไม่เหมาะสม เพราะยังขาดกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลที่เหมาะสม แม้กฎหมายจะกำหนดว่าให้ร่วมดำเนินการกับแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือแพทย์ประจำตำบลก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติแล้วโดยเฉพาะในต่างจังหวัดพนักงานสอบสวนมักจะเป็นผู้ดำเนินการดังกล่าวเสียเองทั้งหมด โดยอีกฝ่ายมักจะร่วมลงชื่อในรายงานการชั้นสูงตรพลิกศพที่พนักงานสอบสวนทำขึ้นเพื่อให้ครบถ้วนตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น จึงถือได้ว่ามิได้มีการตรวจสอบถ่วงดุลโดย “เนื้อหา” อย่างแท้จริง เป็นเพียงกระบวนการทำงานที่เป็นไปตาม “รูปแบบ” ที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

2) การที่กฎหมายกำหนดให้การชั้นสูงตรพลิกศพเป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนนั้นดูจะไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเท่าใดนัก เนื่องการชั้นสูงตรพลิกศพเป็นเพียงกระบวนการขั้นต้นที่จะรู้ว่ามีกรกระทำผิดอาญาเกิดขึ้นหรือไม่เท่านั้น ซึ่งในการชั้นสูงตรพลิกศพในบางกรณีเช่น การฆ่าตัวตาย หรือตายด้วยอุบัติเหตุในบางรายนั้นไม่เกี่ยวกับการกระทำผิดทางอาญาแต่อย่างใด ดังนั้นการดำเนินการในบางรายจึงเป็นเพียงกรณีที่น่าสงสัยว่าจะเกิดการกระทำผิดในทาง

อาญาเท่านั้น ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้บางครั้งการชันสูตรพลิกศพสำหรับการตายที่ไม่ได้มีผลมาจาก การกระทำ ความผิดทางอาญา พนักงานสอบสวนจะให้ความสนใจน้อย และมักไม่สนใจที่จะสอบสวนหามูลเหตุของการก่อให้เกิดการตายนั้น และจุดนี้เองอาจจะทำให้เกิดการฆาตกรรมอำพรางคดีทำให้เหมือนการฆ่าตัวตายหรืออุบัติเหตุได้ ซึ่งพนักงานสอบสวนอาจจะละเลยการรวบรวมพยานหลักฐานในเบื้องต้นให้ครบถ้วนได้

3) ปัญหาในเรื่องขั้นตอนการสืบหาว่าผู้ตายเป็นใคร ในกรณีไม่ทราบว่ามีผู้ตายเป็นใคร สำหรับผู้ที่มีหน้าที่ดังกล่าวโดยตรงก็คือ พนักงานสอบสวน โดยมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ จากศพและสถานที่พบศพให้ครบถ้วน และต้องทำการสอบสวนพยานบุคคลอีกมากประกอบการสืบหาดังกล่าว ประกอบกับพนักงานสอบสวนยังต้องติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ อีกมากมาย ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าการสืบเสาะหรือสืบหาข้อมูลว่าผู้ตายเป็นใครนั้นต้องใช้เวลาและความพยายามอย่างมากจึงจะสามารถสืบทราบได้ว่าผู้ตายเป็นใคร ซึ่งถ้าพิจารณาถึงภาระหน้าที่ตามปกติของพนักงานสอบสวนที่มีอยู่มากมายแล้วนั้น ก็จะทำให้เห็นได้ว่าการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเพิ่มภาระรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนผู้ชันสูตรพลิกศพนั่นเอง สำหรับกรณีของการตายที่เกิดขึ้นในเขตอำนาจของผู้ชันสูตรพลิกศพนั้น ดังนั้นการให้พนักงานสอบสวนมีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพดังที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานชันสูตรพลิกศพอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

4) ปัญหาของความไม่โปร่งใสในกระบวนการชันสูตรพลิกศพ สำหรับกรณีการตายซึ่งเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานตำรวจ หรือตายในระหว่างควบคุมตัวของพนักงานตำรวจ เนื่องจากกฎหมายให้พนักงานสอบสวนซึ่งมีฐานะเป็นตำรวจด้วยกันทำหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพ จึงไม่อาจจะอยู่ในฐานะให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ตายได้ เพราะอคติที่เกิดจากความรักพวกพ้องเดียวกัน หรืออาจจะมาจากการเกรงกลัวอิทธิพลของผู้ใหญ่ในสังกัดเดียวกัน ด้วยเหตุดังกล่าวจึงอาจจะก่อให้เกิดความไม่โปร่งใสในกระบวนการทำงานนี้ได้ หรืออย่างน้อยก็อาจจะก่อให้เกิดความระแวงสงสัยในความบริสุทธิ์ยุติธรรมของกระบวนการชันสูตรพลิกศพที่พนักงานสอบสวนทำได้

5) ปัญหาในเรื่องกระบวนการไต่สวนชันสูตรพลิกศพในกรณีการตายเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามราชการตามหน้าที่ กระบวนการนี้ยังไม่มี การปฏิบัติกันอย่างจริงจัง พนักงานอัยการผู้ที่มีหน้าที่ยื่นคำร้องขอให้ไต่สวนมักจะดำเนินการจนถูกมองว่าเป็นพวกเดียวกับตำรวจ และศาลก็มักจะมิชอบบงกชในลักษณะวางเฉยโดยไม่ยอมเข้ามาร่วมค้นหาความจริงในกระบวนการดังกล่าวเท่าใดนัก ประกอบกับประเด็นการไต่สวนของศาลที่กฎหมายกำหนดไว้นี้เป็นเพียงการทบทวนประเด็นการให้ความเห็นของผู้ทำการชันสูตรพลิกศพเท่านั้น ฉะนั้นกระบวนการ

ดังกล่าวจึงไม่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการตายนั้นเท่าที่ควร จึงอาจกล่าวได้ว่าการไต่สวนชั้นสุตรพลิกศพมีลักษณะของการให้ความเป็นธรรมในแง่ “รูปแบบ” มากกว่าใน “เนื้อหา” ทำให้ไม่สามารถเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน ได้อย่างเต็มที่เท่าใดนัก

6) ปัญหาเรื่องการขาดแคลนแพทย์ และบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความรู้ความชำนาญทางด้านนิติเวชศาสตร์โดยเฉพาะ เนื่องจากวิชาการด้านนี้ไม่เป็นที่นิยมศึกษากันในวงการแพทย์และไม่ค่อยมีแพทย์เต็มใจมาทำงานด้านนี้เท่าใดนัก ซึ่งสืบเนื่องจากหลายๆเหตุผลประกอบกัน แต่เหตุผลที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ วิชาชีพดังกล่าวเป็นวิชาชีพที่ไม่ค่อยทำเงินสักเท่าใดนัก เมื่อเปรียบเทียบกับแพทย์ในสาขาอื่น ๆ

7) ปัญหาในเรื่องความไม่เหมาะสมของสังกัดหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านนี้ โดยเฉพาะสถาบันนิติเวชวิทยา ที่สังกัดกรมตำรวจนั้น พบว่าบางคดีที่ความตายมีเงื่อนงำเกี่ยวข้องกับการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มักจะมีปัญหาก่อให้เกิดความระแวงสงสัยในส่วนที่เกี่ยวกับการให้ความเห็นของแพทย์ผู้ทำการชันสูตรเพื่อพิสูจน์สาเหตุของการตายนั่นว่า ความเห็นดังกล่าวอาจจะถูกครอบงำหรือถูกแทรกแซงโดยผู้บังคับบัญชาชั้นสูงในหน่วยงานเดียวกันหรือไม่ ดังนั้นจึงส่งผลให้เกิดแนวคิดที่ว่า หน่วยงานหรือสถาบันที่รับผิดชอบในงานดังกล่าวควรจะมีอิสระในการทำงานมากกว่านี้ มิใช่ถูกกำหนดโดยกรมตำรวจดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

8) ปัญหาของการขาดสถานที่และอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่มีความทันสมัย และมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน เช่น ห้องผ่าศพ ห้องเก็บศพ ยานพาหนะในการเคลื่อนย้ายศพ เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานต่าง ๆ เป็นต้น สาเหตุสำคัญก็เนื่องจากรัฐมิได้จัดสรรงบประมาณให้งานด้านนี้อย่างเหมาะสม และขาดการเหลียวแลเอาใจใส่จากรัฐเท่าที่ควร

9) ปัญหาในเรื่องการขาดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานในการที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ที่แน่ชัดในการปฏิบัติงาน เนื่องจากปัจจุบันการชันสูตรพลิกศพที่กระทำโดยพนักงานสอบสวน และแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำท้องที่นั้นเป็นการอาศัยการปฏิบัติงานโดยอาศัยความร่วมมือกันของเจ้าหน้าที่คนละหน่วยงาน และนโยบายของหน่วยงานเหล่านั้น เช่น กรมตำรวจ หรือกระทรวงมหาดไทย กับกระทรวงสาธารณสุข หรือทบวงมหาวิทยาลัย ก็ยังขาดการประสานงานในการที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ที่แน่ชัด ปล่อยให้ผู้ปฏิบัติงานประสานงานกันเองซึ่งเป็นผลให้ไม่ค่อยมีแพทย์ออกไปร่วมชันสูตรพลิกศพในสถานที่พบศพสักเท่าใด ฉะนั้นผลการปฏิบัติงานจึงขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

¹ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ “งานนิติเวชกับการดำเนินคดีอาญา : บทบาทที่ต้องทบทวน”, วารสารอัยการ (ปีที่ 18 ฉบับที่ 208 มิถุนายน 2538) : 44.

ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาต่างๆในระบบงานชั้นสูงตรพลิกศฟที่ได้สรุปรวบรวมมาคงจะพอทำให้เห็นได้ว่าระบบชั้นสูงตรพลิกศฟของไทยในปัจจุบันนั้นยังมีปัญหาอีกมากมายที่รอการแก้ไขและพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรจะดำเนินการแก้ไขปรับปรุงดังนี้

1) ควรทำการแก้ไขกฎหมายในเรื่องการชั้นสูงตรพลิกศฟให้มีความชัดเจนมีมาตรฐานและสมบูรณ์มากขึ้น เนื่องจากกฎหมายจะเป็นตัวกำหนดระบบงานหากต้องการแก้ไขเปลี่ยนแปลงระบบงานชั้นสูงตรพลิกศฟดังกล่าว ก็จำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องดังกล่าว ซึ่งในเรื่องนี้ผู้เขียนเห็นว่าควรจะแยกบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องนี้ออกมาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยรวบรวมเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์หรือขั้นตอนวิธีการปฏิบัติในเรื่องนี้โดยบัญญัติรวมให้อยู่ในกฎหมายฉบับเดียวกันซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องนี้โดยเฉพาะ ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวอาจเรียกว่า “ พระราชบัญญัติการชั้นสูงตรพลิกศฟ พ.ศ. ” ก็ได้

สำหรับประเด็นสำคัญของเนื้อหากฎหมายฉบับนี้ที่ควรจะต้องทำการแก้ไขใหม่ก็คือ ประเด็นในเรื่องของผู้มีอำนาจหน้าที่ในการชั้นสูงตรพลิกศฟ โดยผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวควรจะมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนี้โดยเฉพาะซึ่งก็ได้แก่ แพทย์ผู้ชำนาญในสาขานิติเวชศาสตร์ หรือแพทย์ในสาขาพยาธิวิทยา หรืออย่างน้อยที่สุดก็ควรจะให้แพทย์ทั่วไป หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่ผ่านการอบรมในด้านนี้มาบ้าง เพื่อจะได้บุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญมาปฏิบัติงานทางด้านนี้ อันจะส่งผลให้งานที่ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในส่วนของพนักงานสอบสวนนั้น ผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายไม่ควรจะให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการชั้นสูงตรพลิกศฟอีกต่อไป เพราะปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดระบบการบริหารงานภายในกรมตำรวจที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในข้างต้น อันส่งผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพของผลงานที่ได้รับ

2) ประเด็นในเรื่องของการตรวจสอบถ่วงดุล (Check and Balance) ในระหว่างองค์กรที่เข้ามารับผิดชอบ โดยควรให้มีการจัดสรรอำนาจที่มีอยู่ให้เหมาะสม ให้มีการควบคุมซึ่งกันและกัน (Accountability) และให้มีกระบวนการทำงานที่โปร่งใส (Transparency) สามารถตรวจสอบการทำงานของผู้มีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวได้ เนื่องจากการชั้นสูงตรพลิกศฟในปัจจุบันโดยเฉพาะกรณีการตายที่เกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงาน หรือเรียกว่า “ วิสามัญฆาตกรรม ” ที่ให้พนักงานสอบสวนทำหน้าที่หลักในเรื่องนี้นั้นยังปราศจากการตรวจสอบการใช้อำนาจที่เหมาะสม เพราะเป็นเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในสังกัดหน่วยงานเดียวกัน ฉะนั้นจึงควรมีการเปลี่ยนแปลงโดยการแก้ไขให้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นที่เป็นกลางมากกว่าเจ้าพนักงานสอบสวนให้มาทำเรื่องนี้แทน ซึ่งก็ได้แก่ อัยการ หรือศาล นั่นเอง โดยเรื่องนี้เห็นว่าควรจะให้พนักงานอัยการเข้ามาทำหน้าที่ควบคุมการชั้นสูงตรพลิกศฟ ซึ่งได้กระทำโดยแพทย์นิติเวชที่ตั้งขึ้นใหม่เพื่อทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะแทน

การชันสูตรพลิกศพ ซึ่งได้กระทำโดยแพทย์นิติเวชที่ตั้งขึ้นใหม่เพื่อทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะแทนพนักงานสอบสวน เพราะพนักงานอัยการจะมาจากหน่วยงานที่เป็นกลางมากกว่า และพนักงานอัยการยังเป็นผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการที่จะยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลได้สวนชันสูตรพลิกศพ และเป็นผู้ที่มีหน้าที่เสนอพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตายต่อศาล เพื่อให้ศาลได้สวนค้นหาความจริงให้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจน ฉะนั้นพนักงานอัยการจึงจะต้องเป็นผู้ที่รู้รายละเอียด และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการตายให้มากที่สุด เพื่อจะได้มิให้เกิดข้อบกพร่องหรือความผิดพลาดขึ้นในการนำเสนพยานหลักฐานต่อศาล อันจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายมากที่สุด

สำหรับในส่วนของการได้สวนชันสูตรพลิกศพนั้น ผู้เขียนเห็นว่าทั้งพนักงานอัยการและศาลควรร่วมมือบทบาทในการค้นหาความจริงให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ มิใช่หวังผลเพียงในแง่จิตวิทยาว่าได้ผ่านการพิจารณาจากกระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลเพียงเท่านั้น แต่ควรมีการปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อให้ได้ผลเป็นรูปธรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในเรื่องนี้อย่างแท้จริง

3) ควรจัดให้มีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการในการชันสูตรพลิกศพและการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางชีวภาพ ตลอดจนวิธีการผ่าศพตรวจต่าง ๆ ว่า ควรจะกำหนดให้ผ่าในลักษณะอย่างไร ผ่าตรงไหน ก่อน-หลัง และควรจะให้ความเห็นอย่างไร เหล่านี้เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อก่อให้เกิดความโปร่งใส (Transparency) ในกระบวนการทำงาน² อันจะนำมาซึ่งระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ นอกจากระเบียบที่ชัดเจนแล้วจะต้องมีพยานหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินการเท่าที่ทำได้ เช่น การบันทึกผลการตรวจพิสูจน์เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างละเอียด มีรูปถ่ายหรือบันทึกเทปวิดีโอในขั้นตอนที่สำคัญ มีระเบียบข้อบังคับที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่นมาร่วมลงนามเพื่อเป็นการร่วมตรวจสอบในขั้นตอนการทำงานนั้น เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการชันสูตรพลิกศพเป็นกระบวนการที่โปร่งใสและสามารถตรวจสอบถึงความถูกต้องได้ทุกขั้นตอน

4) ขั้นตอนในการผ่าศพ กฎหมายควรมีบทบัญญัติให้สิทธิแก่ทางฝ่ายญาติของผู้ตายและฝ่ายผู้ต้องหาหรือจำเลยแต่งตั้งแพทย์เข้าร่วมสังเกตการณ์และซักถามในการผ่าศพนั้นด้วย และเมื่อแพทย์นิติเวชทำการผ่าศพเสร็จแล้วและได้ผลเป็นประการใด ก็ควรให้แพทย์ทั้ง 2 ฝ่ายได้ร่วมลงนามในรายงานผลการผ่าศพนั้นด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและมีการตรวจสอบขั้นตอนของการทำงานของแพทย์นิติเวชผู้ทำการผ่าศพดังกล่าว และรายงานนั้นก็ย่อมเป็นพยานหลักฐานที่สมบูรณ์โดยให้มีการเปิดเผยและได้รับการรับรองจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องแล้ว ฉะนั้น แพทย์ผู้ทำรายงานจึงไม่จำเป็นต้องเสียเวลาไปเป็นพยานในศาลซ้ำอีกเมื่อมีการพิจารณาคดีที่ผู้ต้องหาได้ถูกฟ้องในศาล ยกเว้นแต่มีกรณีจำเป็น จำเลยประสงค์จะซักถามรายละเอียด

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 46.

สำคัญจากแพทย์เพิ่มเติมซึ่งการดำเนินการลักษณะดังกล่าวจะทำให้ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานของแพทย์และขั้นตอนในการดำเนินการพิจารณาคดีของศาลลงได้ส่วนหนึ่ง อันจะส่งผลให้คดีอาญาได้รับการพิจารณาตัดสินจากศาลรวดเร็วกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

5) แพทย์นิติเวชผู้มีหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพและผ่าศพตรวจ ดังที่ได้มีความเห็นสมควรให้ตั้งขึ้นมาใหม่เพื่อปฏิบัติงานในเรื่องนี้โดยเฉพาะนั้น นอกจากเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าวจะมีการสรรหาและแต่งตั้งจากคณะกรรมการนิติเวชโดยตรงแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าควรได้รับการแต่งตั้งจากพนักงานอัยการหรือศาลอีกชั้นหนึ่งด้วย เพื่อที่จะทำให้แพทย์ที่ได้รับการแต่งตั้งดังกล่าวรู้สึกเป็นเกียรติและเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม ประกอบกับถ้ามีส่งใจโดยให้เป็นคำตอบแทนที่เหมาะสมกับการดำรงชีพจากวิชาชีพนี้อย่างเพียงพอ ก็จะทำให้ส่วนหนึ่งของแพทย์ในอนาคตสมัครใจเข้ามาปฏิบัติงานด้านนี้มากขึ้นจนพอที่จะให้บริการได้อย่างสมบูรณ์ในอนาคต

6) ในกรณีที่ผู้ตายไม่มีใบรับรองการตาย เพราะผู้ตายมิได้รับการรักษาพยาบาลจากแพทย์ก่อนตาย กฎหมายควรกำหนดให้ผู้มีหน้าที่ชันสูตรพลิกศพออกใบรับรองการตายให้ ซึ่งการออกใบรับรองการตายเช่นนี้ กฎหมายควรกำหนดให้อำนาจแก่ผู้ชันสูตรพลิกศพดังกล่าวสามารถทำการตรวจสอบหาข้อมูลเกี่ยวกับการตายจากพยานบุคคลประกอบ เพื่อวินิจฉัยเหตุการณ์การตายได้ด้วย ซึ่งข้อบกพร่องที่เป็นอยู่ในปัจจุบันก็คือ ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 นั้นแม้ไม่มีใบรับรองการตายมาแสดง นายทะเบียนก็สามารถออกใบมรณบัตรได้³ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ นายทะเบียนสามารถเป็นผู้ระบุเหตุการณ์การตายได้นั่นเอง ซึ่งบางครั้งการลงเหตุการณ์การตายในใบมรณบัตรมักไม่สอดคล้องกับเหตุตายทางการแพทย์ เช่นระบุว่า เป็นลมตาย หรืออาจะระบุเหตุตายไม่ตรงกับความเป็นจริง ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า ควรมีการแก้ไขกฎหมายในส่วนนี้ใหม่ โดยกำหนดให้การออกใบมรณบัตรในคนตายทุกรายควรจะต้องมีใบรับรองการตายระบุว่า ตายด้วยเหตุใดจากผู้ที่ทำกรชันสูตรพลิกศพนั้น

7) ควรกำหนดหน่วยงานขึ้นมารองรับตำแหน่งของเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพ และเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในงานดังกล่าวโดยเฉพาะ ซึ่งอาจเรียกว่า "สำนักงานนิติเวชแห่งชาติ" ก็ได้ โดยหน่วยงานดังกล่าวควรเป็นสถาบันกลางที่ไม่ขึ้นกับกรมตำรวจและการปฏิบัติงานควรจะเป็นอิสระมากกว่าที่อยู่ในปัจจุบัน และรัฐควรให้การเหลียวแลเอาใจใส่สนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานดังกล่าวอย่างจริงจัง เช่น สนับสนุนในเรื่องงบประมาณค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อย่างเหมาะสม กำหนดอัตราตำแหน่งของแพทย์นิติเวช และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีอัตราส่วนที่เหมาะสมกับปริมาณงาน จัดสร้างสถานที่ปฏิบัติงานอัน

³ วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, "แนวทางการพัฒนาระบบการชันสูตรพลิกศพของประเทศไทย", บทบัณฑิตย (เล่มที่ 52 ตอนที่ 1 มีนาคม 2539):15.

ได้แก่ ห้องผ่าตัด ห้องเก็บศพ หรือห้องตรวจพิสูจน์วัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์อย่างพอเพียง จัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัยและมีปริมาณที่เพียงพอ เป็นต้น

สำหรับหน่วยงานที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่นี้ ผู้เขียนเห็นว่า ในเรื่องของสังกัดหน่วยงานอาจจะไม่ใช่เรื่องสำคัญเท่าใดนัก โดยอาจจะสังกัดอยู่กับ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด หรือสำนักนายกรัฐมนตรีก็ได้ แต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่า จะต้องให้ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานแก่หน่วยงานดังกล่าวพอสมควร ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำจากอำนาจอื่น แต่ความเป็นอิสระดังกล่าวก็จำเป็นที่จะต้องอยู่ภายในขอบเขตอันสมควร โดยสามารถทำการตรวจสอบจากต่างองค์กร (Accountability) ได้ตลอด เพื่อสร้างระบบการทำงานให้มีความโปร่งใсыิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี สำหรับในเรื่องของสังกัดของหน่วยงานนั้น เนื่องจากหน่วยงานดังกล่าวมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างมาก ฉะนั้น เพื่อความเหมาะสมจึงเห็นว่า หน่วยงานดังกล่าวควรจะอยู่ในสังกัดของกระทรวงยุติธรรมมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วในขณะนี้ ทางกระทรวงยุติธรรมได้มีแนวคิดว่าจะ เนื่องจากศาลต้องแยกออกไปเป็นอิสระตามรัฐธรรมนูญใหม่ (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2540 จึงส่งผลให้กระทรวงยุติธรรมต้องมีการปรับโครงสร้างเสียใหม่ ซึ่งคาดว่าจะต้องมีการรวบรวมหน่วยงานหลายแห่งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเข้ามารวมไว้ด้วยกัน เช่น สำนักงานอัยการสูงสุด กรมราชทัณฑ์ กรมควบคุมประพฤติ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง⁴ รวมทั้งกองพิสูจน์หลักฐานและสถาบันนิติเวชวิทยาด้วย ซึ่งหากในอนาคตสามารถดำเนินการจัดโครงสร้างของกระทรวงยุติธรรมใหม่ตามแนวคิดนี้แล้ว ก็จะทำให้เกิดความเหมาะสมและลงตัวอย่างยิ่งที่จะจัดให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการชันสูตรพลิกศพดังกล่าวอยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม แต่อย่างไรก็ตามเพื่อความพร้อมและความสะดวกในเรื่องอุปกรณ์และสถานที่ต่าง ๆ สำหรับในระยะเริ่มแรกนี้สถานที่ปฏิบัติงานของหน่วยงานนี้ ควรจะอาศัยความร่วมมือและพึ่งพาจากหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลหรือสถานอนามัยซึ่งสังกัดอยู่ในกระทรวงสาธารณสุขและทบวงมหาวิทยาลัยไปก่อน เนื่องจาก หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้มีกระจายอยู่ทั่วประเทศจึงสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง

สรุปแล้วจากปัญหาที่ได้ประมวลมาแล้วทั้งหมดพบว่า ระบบงานนิติเวชของไทย ในส่วนของการชันสูตรพลิกศพยังต้องมีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอีกมากทั้งในแง่ของการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ระเบียบกรมตำรวจในเรื่องเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ เป็นต้น และในแง่ของการปรับปรุงองค์กรหรือหน่วยงานที่

⁴ สหบาท, "เปลี่ยนสีกาก็ตำรวจ", ไทยรัฐ (วันที่ 22 มกราคม 2541) : 6.

รับผิดชอบในเรื่องนี้ โดยในการปรับปรุงแก้ไขดังกล่าวจำเป็นต้องทำพร้อมกันทั้งระบบ มิใช่ดำเนินการแก้ไขแต่เพียงส่วนใดส่วนหนึ่งเพียงจุดเดียวเพราะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นสิ่งที่กระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบโดยเฉพาะในเรื่องของการสอบสวนที่ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ฉะนั้นเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลที่แท้จริงต้องดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องด้วยทั้งหมด ประกอบกับต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นมารองรับงานด้านนี้โดยเฉพาะ เพื่อจัดให้เป็นระบบแบบแผนการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับกระบวนการทำงานของหน่วยงานอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรม อันจะส่งเสริมให้กระบวนการยุติธรรมสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2540 ได้อย่างสมบูรณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย